

VEREENIGING VAN NED. TANDARTSEN

JAARVERGADERING

OP ZATERDAG 20 EN ZONDAG 21 APRIL 1929, TE UTRECHT.

VERGADERING VAN ZATERDAG 20 APRIL, DES AVONDS 8 UUR,
IN HET TANDHEELKUNDIG INSTITUUT DER
RIJKS-UNIVERSITEIT TE UTRECHT.

1o. Opening.

De Voorzitter, de heer Lind opent de vergadering en zegt: Dames en Heeren! Ik open deze vergadering en ik heet U welkom. De winter is voorbij, hoewel nog niet spoorloos verdwenen en U heeft een lentebode ontvangen, in den vorm dien U reeds 25 jaren gewoon bent, van een convocatie voor deze jaarvergadering. Het verheugt mij dat U aan deze uitnoodiging gevolg hebt gegeven.

Deze vergadering is de laatste, die ik het voorrecht zal hebben als Voorzitter te leiden. Misschien verwacht U bij die gelegenheid van mij een magistrale rede, maar ik zal U die besparen. Ons programma is toch al zeer omvangrijk en ik meen dus goed te doen, dadelijk over te gaan tot punt 2.

2o. Lezing notulen en ingekomen stukken.

De Secretaris leest de notulen van de vorige vergadering, welke onveranderd worden vastgesteld.

Ingekomen zijn:

Berichten van verhindering van de heeren H. J. van Geest en E. Mijnarends.

Het 28ste jaarverslag van de Rotterdamsche Tandheelkundige Vereeniging.

Jaarverslag over 1928 van de Vereeniging Tijdschrift voor Tandheelkunde en verzoek, over 1929 een bijdrage van f 300 toe te staan.

Wordt besloten, de gevraagde bijdrage te verleenen.

Schrijven van het bestuur van de Studentenvereeniging John Tomes, houdende mededeeling van de samenstelling van dat Bestuur.

Bedanking voor het lidmaatschap van de H. H. Leendertz en Uytengaart.

Schrijven van den heer D. Frenkel, houdende dankbetuiging voor de bloemenhulde, hem gebracht ter gelegenheid van zijn 25-jarige tandartsenloopbaan.

Schrijven van de Commissie tot onderzoek van de aandoeningen van het paradentium, houdende mededeeling van de samenstelling der

Commissie. H. de Groot, Utrecht, voorzitter; H. K. Michaelis, den Haag, secretaris; leden: W. A. Becker, Utrecht; E. J. v. d. Berg, A'dam; S. F. Göttlich, A'dam; Ch. F. L. Nord, den Haag; L. M. Willemse, Apeldoorn, en verzoek in een der volgende vergaderingen een aantal sprekers over dit onderwerp uit te noodigen.

De Voorzitter zegt, dat er geen bezwaar zal bestaan om aan dat verzoek gevolg te geven en dat het Bestuur in zijn nieuwe samenstelling deze vraag zal hebben te overwegen.

3. Jaarverslag van den Secretaris.

De Secretaris leest het jaarverslag, dat onder applaus wordt goedgekeurd.

De Voorzitter: Ik dank den Secretaris zeer voor zijn uitvoerig verslag en voor het vele nuttige werk, dat hij in het afgelopen jaar wederom ten bate van onze Vereeniging heeft verricht. (A p p l a u s).

4. Jaarverslag van den Penningmeester.

De Penningmeester leest zijn jaarverslag, dat onder applaus wordt goedgekeurd.

De Voorzitter: Ik dank den Penningmeester zeer voor zijn uitstekend beheer. Ik hoop, dat het met de financiën van de Vereeniging zoo zal blijven gaan, dan kunnen wij de toekomst hoopvol tegemoet zien. (A p p l a u s).

50. Verslag van de Kascommissie.

De Secretaris doet voorlezing van het rapport van de Kascommissie, die voorstelt den Penningmeester onder dankbetuiging te déchargeeren.

Daartoe wordt onder applaus besloten.

60. Installatie nieuwe leden.

De Voorzitter installeert de nieuwe leden, van wie aanwezig zijn de H. H. de Decker, Bierens, Nieuwenhuizen en mevr. de Boer—Joosten met de volgende woorden:

Mevrouw! Mijne Heeren! Het is voor mij, als Voorzitter, een aangename taak, U welkom te mogen heeten in ons midden. Ik hoop, dat wij in U actieve en werkzame leden van onze Vereeniging zullen mogen zien en ik verwacht ten stelligste, binnenkort Uw namen te zien prijken op ons programma met bijdragen uit de ervaring, die gij in den loop der tijden hebt opgedaan.

Hiernede heet ik U van harte welkom als leden van de Vereeniging van Nederlandsche Tandartsen. (A p p l a u s).

7o. Lustrumviering.

De Voorzitter: Zooals U allen bekend is zal onze Vereeniging binnen betrekkelijk korten tijd haar 25-jarig bestaan kunnen vieren. Met het oog op verschillende andere feesten, die ons te wachten staan, heeft het Bestuur gemeend de lustrumvergadering, die met een zeke- ren luister zal moeten plaats hebben, aangezien het hier betreft ons 25-jarig jubileum, te moeten uitstellen tot de najaarsvergadering. Het toeval wil, dat in dit najaar het Nederlandsch Tandheelkundig Ge- nootschap zijn vijftigjarig bestaan zal vieren. Wij hebben gemeend, dat deze beide feestvergaderingen zouden kunnen samenvallen met de opening van het nieuwe Tandheelkundig Instituut, te meer, omdat begin Augustus het groote internationale Mondhygiënisch Congres zal worden gehouden te Utrecht, tegelijk met de vergadering van de F. D. I.

Het Bestuur stelt dus voor, de lustrumvergadering te houden in het najaar en de noodige maatregelen tot feestelijke herdenking van ons jubileum aan het Bestuur over te laten. Daartoe wordt besloten.

8. Bestuursverkiezing (voorzitter en eerste commissaris).

De Voorzitter: Wij zullen eerst overgaan tot de verkiezing van een commissaris, in de vacature, ontstaan door het aftreden van den heer Nord. Volgens de statuten zijn de aftredenden in hun functie niet herkiesbaar.

De heer J. Sanders E.z.: Mijnheer de Voorzitter. Is dat inderdaad zoo, dat de aftredenden niet herkiesbaar zijn in dezelfde functie?

De Voorzitter: Art. 14 der Statuten bepaalt: om de twee jaar treden twee leden van het Bestuur volgens rooster af en zijn niet terstond herkiesbaar. Ik geloof dat dit vroeger altijd geïnterpreteerd is: in dezelfde functie.

Ik verzoek de heeren Heskens en Norden als stembureau te willen fungeeren.

Gekozen wordt de heer H. de Groot, die zijne benoeming aanvaardt.

Aan de orde is de benoeming van een Voorzitter.

Gekozen wordt de heer Ch. F. L. Nord.

De Voorzitter: Op het oogenblik is de heer Nord niet aanwe- zig, in den loop van deze vergadering zal ik nog wel de gelegenheid vinden om hem van zijn benoeming mededeeling te doen en hem te vragen of hij die aanvaardt.

90. Rondvraag.

De heer Bicknese: Mijnheer de Voorzitter. Het is mij opgevallen dat gedurende de laatste jaren het programma van onze vergaderingen wel wat groot is. Ik heb nog nooit een vergadering medegemaakt, waar het programma op tijd kon worden afgewerkt. Wij leven in de praktijk toch al van den eenen patiënt op den andere, wij hebben nooit eens tijd om adem te halen, waarom zouden wij nu onze vergaderingen niet eens rustig houden en op ons gemak afwerken, zonder overhaasting?

De Voorzitter: Het Bestuur zal deze opmerking gaarne in overweging nemen. In elk geval zullen wij ons best doen om vanavond zoo spoedig mogelijk ons programma af te werken.

De heer Bicknesen: Als er zooveel animo is van sprekers kunt U misschien beter eens een extra-vergadering inlasschen.

De vergadering wordt voor vijf minuten geschorst, en daarna hervat.

Om 9.30 verkrijgt de heer C. J. van Ledden Hulsebosch, Amsterdam, als eerste spreker het woord over het „Procédé Poller”. Vervolgens F. N. Doubleday, Londen: Dental Impressions from America en Jac. Musaph: Indirecte afdrukmethode voor porceleinvullingen.

Deze voordrachten en de discussies worden, voor zoover mogelijk, gepubliceerd in het Tijdschrift voor Tandheelkunde. De laatst genoemde is reeds in het nummer van de vorige maand opgenomen.

De Voorzitter: Alvorens de vergadering te sluiten wil ik de vraag richten tot collega Nord, die nu aanwezig is, of hij de benoeming tot Voorzitter wil aanvaarden. Hij zal zeker inmiddels hebben gehoord, dat hij met een overweldigende meerderheid gekozen is tot Voorzitter.

De heer Nord: Mijnheer de Voorzitter. Met zeer gemengde gevoelens heb ik van deze benoeming gehoord. Het is U zeker bekend, dat ik reeds een poos geleden heb medegedeeld, dat ik met 1 Januari a.s. wensch af te treden als Hoofdredacteur van het Tijdschrift voor Tandheelkunde, omdat ik wel eens wat tandheelkundige vacantie wil hebben, na vele jaren dienst. Ik had mij voorgenomen, het volgende jaar eens van mijn rust te gaan genieten. Toen ik hoorde, dat men mij vanavond tot voorzitter van deze Vereeniging had gekozen, zag ik die hoop in rook vervliegen. Aan den anderen kant moet ik erkennen dat ik voor deze Vereeniging, waarvan ik meer dan 18 jaren lid ben, steeds een groote sympathie heb gekoesterd en nu de leden met een zoo groote meerderheid van stemmen blijk hebben gegeven, mij te wenschen als Voorzitter, meen ik dien dringenden wensch niet te

mogen negeeren. Daarom verklaar ik, met dank voor het in mij gestelde vertrouwen, de benoeming aan te nemen. (A p p l a u s).

De Voorzitter: Ik behoef aan dit applaus niets toe te voegen. Ik dank U zeer dat U de benoeming aanvaardt, want ik weet dat dit voor U een opoffering is. Het verheugt mij voor onze Vereeniging ten zwaarste, dat U daartoe bereid bent.

Het Bestuur is dus thans als volgt samengesteld:

Ch. F. L. Nord, Voorzitter.

A. Edel, Secretaris, Amsterdam, Jan Luykenstraat 94.

T. Hoeksema, Penningmeester.

H. de Groot, 1e Commissaris.

L. M. Willemse, 2de Commissaris.

Zondagmorgen 9.15 heropent de Voorzitter de vergadering.

De heer J. M. K l i n k h a m e r houdt een voordracht over: a. Mijn ervaring met cadmium. b. Porceleinvullingen zonder matrix.

S. F. G ö t t l i c h bespreekt het histologisch beeld der parodontale pyorrhoe en de diffuse atrophie.

F. N. D o u b l e d a y: The Diagnose and Treatment of Certain Inflammations of the Gum Margin.

De heer Burkhart uit Rochester is inmiddels ter vergadering gekomen en spreekt deze gedurende een half uur toe. Van de gelegenheid om aan Dr. Burkhart vragen te stellen wordt o.a. gebruik gemaakt door den heer Van Hasselt, ofschoon Dr. Burkhart geen lezing gehouden heeft.

De heer Van Hasselt: In Nederland wordt op het oogenblik studie gemaakt van de quaestie van de „dental hygienists”. Wij hebben daarvan nog geen ondervinding en dr. Burckhart is juist een man van groote ervaring op dit gebied. Daarom hoopt spr. dat hij zoo vriendelijk zal willen zijn, op een drietal vragen te antwoorden.

1e. Is de dental hygienist in de Vereenigde Staten uitsluitend werkzaam in de scholen, of ook in de particuliere praktijk?

2e. Werkt de dental hygienist altijd onder het toezicht van den bevoegden tandarts, of zijn er dental hygienists die zich zelfstandig gevestigd hebben, zooals bijv. een manicure?

3e. Maakt de dental hygienist alleen gebruik van handinstrumenten, of ook van de machine?

De beantwoording van deze drie vragen is van groot belang ten aanzien van het voor en tegen van dit onderwerp en het zou van groote beteekenis zijn hieromtrent de meening van dr. Burkhart te vernemen.

Dr. Burkhart wil met het meeste genoegen deze vragen beantwoorden.

In Amerika wordt de dental hygienist opgeleid alleen om prophylactisch werk te kunnen doen. Voorop staat het denkbeeld dat zij in het algemeene gezondheidswerk van de school een nuttige plaats moet innemen; haar taak is van opvoedkundigen aard.

Spr. tracht degenen die den cursus gevolgd hebben allereerst te plaatsen in een public school, omdat dit voor haar de beste gelegenheid is om hygienisch werk te doen.

Vele dental hygienists zijn werkzaam in een praktijk, maar het is geen enkele van haar geoorloofd, te werken buiten toezicht van den tandarts. Dit verbod is, op voorbeeld van den staat New York, in de wetgeving van de verschillende Staten der V. S. vastgelegd. Inderdaad was het aanvankelijk een als ernstig gevoelde tegenwerping dat de dental hygienist een deel van de praktijk van den tandarts zou kunnen wegnemen. Het omgekeerde blijkt het geval. Waar de dental hygienist in de praktijk van den tandarts werkzaam is wordt die praktijk groo-ter. Zij voeden den patient op om op vastgestelde tijden, drie of vier maal per jaar, te komen, zoodat de tandarts een betere controle over den patiënt heeft en het prophylactische werk wordt beter gedaan dan door den gemiddelden tandarts. De dental hygienist vermeerderd dus de praktijk van den tandarts en de meerdere uitgaven aan salaris enz. worden goedge maakt door uitbreiding van de praktijk en doordat het prophylactische werk beter gedaan wordt.

Zoals gezegd, de wet verbiedt de dental hygienists zich zelfstandig te vestigen, zooals bijv. een manicure. Zij ontvangen een licence en zijn verplicht, te werken onder een tandarts die als zoodanig ook een licence heeft. De dental hygienist mag geen tijdelijke vullingen leggen of dingen van dien aard doen. De wet is op dit punt zeer streng en bedreigt zoowel den tandarts als de dental hygienist met intrekking van de licence. De school te Rochester heeft reeds meer dan 600 dental hygienists afgeleverd, maar er zijn nog nooit klachten ingekomen van een tandarts, waar ook, dat de dental hygienist de grenzen van haar functie te buiten ging en spr. heeft nog nooit gehoord van wetsovertreding op dit punt. Trouwens, wanneer wetsovertreding in de particuliere praktijk zou voorkomen zou dat de schuld zijn van den tandarts zelf, die de dental hygienist in dienst heeft.

Zonder de aanwezige dames te vleien moet spr. verklaren, dat de vrouwen meer toewijding voor haar werk toonen dan mannen. Aanvankelijk is dit werk beproefd met dental graduates, deze overtraden de voorschriften (zij gingen bijv. naar buiten cigarettens rooken, als zij niet werden gecontroleerd). Met meisjes heeft hij nooit last gehad.

Ten slotte doet spr. nog een mededeeling omtrent het gebruik van instrumenten. In de particuliere praktijk gebruiken zij gewoonlijk niet de boormachine, maar in de scholen wel.

Als laatste spreker voor dezen morgen werd aan B. L. P a e r l het woord verleend over: Wortelkanaalbehandeling volgens „Heinemann”.

(Reeds met discussie in het voorgaand Tijdschriftnummer opgenomen).

Om half één werd een half uur gepauzeerd voor het koffiedrinken. Te 1.15 werd de vergadering voortgezet.

J. Heskés: Eenvoudige methode tot het herstellen van halscaviteiten door middel van silicaat cementen.

Th. E. de Jonge Cohen: Pathologische anatomie van de retentio canini en E. J. van den Berg: iets over de porceleinen kroon in verband met brugwerk.

Ook deze voordrachten zullen, voor zoover de inhoud zich daartoe leent, door de welwillende medewerking van de redactie van het Tijdschrift voor Tandheelkunde in een der volgende nummers worden opgenomen. Een voordracht toch, waarvan het hoofddeel bestaat in een demonstratie, laat zich moeilijk weergeven.

De Voorzitter doet vervolgens mededeeling, dat de heer De Groot zich bereid verklaard heeft, wegens gebrek aan tijd zijn voordracht uit te stellen tot een volgenden keer, wat wij dankbaar hebben aanvaard, omdat wij tengevolge van het bezoek van dr. Burckhart wat over tijd zijn.

Dames en Heeren! Wij zijn dus aan het slot van onze vergadering gekomen. Op mij rust nog de aangename plicht, een woord van dank te richten tot den Directeur van het Instituut, voor de ons verleende gastvrijheid en aan de leden van het personeel, die ons zooals altijd, zoo welwillend van dienst zijn geweest.

Met een zekeren weemoed constateer ik, dat dit waarschijnlijk wel de laatste vergadering zal zijn geweest die onze Vereeniging in dit gebouw heeft gehouden. Gedurende vele jaren hebben wij hier vergaderd, en wij hebben vele leerzame en genoegelijke uren hier doorgebracht; sommigen Uwer misschien ook wel benauwde uren, in tijden van examens. Den volgenden keer zullen wij wel in het nieuwe Instituut kunnen vergaderen en ik hoop, dat dezelfde gastvrijheid die wij hier hebben genoten ons ook daar ten deel zal vallen.

Met deze vergadering ben ik gekomen aan het slot van mijn zesjarigen diensttijd als Voorzitter en U zult mij zeker wel vergunnen op dit oogenblik een kort persoonlijk woord tot U te richten. Zes jaar geleden heb ik de benoeming tot Voorzitter aanvaard met een zekeren schroom, omdat ik de Vereeniging toen niet kende; ik was slechts weinige keeren in de vergaderingen geweest (mijn fout, maar het is zoo) en ik wist weinig van hetgeen in de Vereeniging omging. Toch heb ik het voorzitterschap aanvaard en ik ben blij dat ik het gedaan heb, want in deze zes jaren heb ik geleerd, de Vereeniging en haar werk ten zeerste op prijs te stellen. Ik ben dankbaar dat ik daarin heb mogen medewerken, ik ben U allen erkentelijk voor het vertrouwen, dat gij mij geschonken hebt, voor de medewerking die ik van U allen steeds zoo bereidwillig heb mogen ontvangen en waardoor, dat mag ik wel zeggen, onze vergaderingen steeds tot een groot succes zijn geworden. Er mag dan misschien eenige aanleiding zijn voor de

klacht, dat het wel eens een beetje des guten zuviel was, maar ik geloof dat de groote meerderheid het zal waardeeren dat wij steeds voldoende sprekers hebben gehad en dat wij ruime afwisseling hebben kunnen brengen in de onderwerpen, die behandeld zijn. Dat is niet onze verdienste, maar het is te danken aan de medewerking die wij ontvingen van vele leden.

Gaarne richt ik een woord van dank tot de bestuursleden van andere tandheekkundige vereenigingen, met wie ik gedurende deze zes jaren in contact gekomen ben en met wie ik op de aangenaamste wijze heb mogen samenwerken. En, last not least wil ik dank brengen aan de verschillende personen die in den loop dier jaren met mij in het Bestuur zitting hebben gehad en die mijn functie tot een zeer aangename hebben gemaakt. Ik dank U voor den steun dien U mij, als voorzitter, hebt gegeven en voor Uw krachtige medewerking. Mocht het zijn, dat wij in den loop der jaren iets hebben tot stand gebracht, dat wij iets verder zijn gekomen op den weg die door mijn voorgangers reeds was ingeslagen, dan is dat aan die samenwerking te danken. Zeer in het bijzonder wensch ik dank te brengen aan collega Edel, onze Secretaris, met wien ik vier jaar heb mogen samenwerken. (A p p l a u s).

Ten slotte zeg ik U allen nogmaals hartelijk dank voor het vertrouwen, dat U mij gedurende deze zes jaren geschonken hebt en voor de wijze, waarop gij al mijn tekortkomingen als voorzitter hebt willen accepteren. Dat het resultaat misschien toch nog vrij goed geweest is kan hieruit blijken, dat deze hamer niet gebroken is; dat is aan U te danken.

Het is mij een groot genoegen, dezen hamer intact te mogen overhandigen aan mijn opvolger, collega Nord. Hij is nourri dans le sérail, hij heeft al eerder den hamer in handen gehad en ik weet dat die bij hem in goede handen is. Ik ben er van overtuigd, dat wij in hem een goed en waardig leider zullen vinden, die de tradities van onze Vereeniging zal voortzetten.

Ik dank U allen zeer. (L u i d a p p l a u s).

De heer Nord neemt de voorzittersplaats in en zegt:

Dames en Heeren! In het bezit van den hamer, dien ik tien jaar geleden mocht ontvangen uit de handen van collega Sanders, die toen, als scheidend Voorzitter, de Vereeniging dezen hamer ten geschenke aanbod, gevoel ik mij helaas niet tien jaar jonger, maar toch nog jong genoeg om met het onmisbare enthousiasme de leiding van deze Vereeniging op mij te nemen, zoolang de leden mij die willen toevertrouwen. Mijn taak voor heden is geen andere, dan uit Uw naam een woord van dank te richten tot den scheidenden Voorzitter.

Collega Lind! Deze Vereeniging, die haar 25-jarig jubileum gaat vieren, is de Vereeniging van *Nederlandsche* Tandartsen, en zij is ook de *Nederlandsche* Vereeniging van Tandartsen. Die naam had een bedoeling. De oprichters waren van meening dat de *Nederlandsche* tandheekkunde en de tandartsen in Nederland in deze combinatie niet

kregen, wat hun rechtmatig toekwam; dat aan de Nederlandsche tandheelkunde en aan de Nederlandsche tandartsen niet werd gegeven, waarop zij recht hadden. Dat gaf aanleiding tot de oprichting van deze Vereeniging en, dat de oprichters juist gezien hebben, dat is in de afgelopen 25 jaren wel gebleken. Dat gij van die 25 jaren nu 6 jaren het voorzitterschap hebt bekleed, dat zegt wel iets, waar gij wel Nederlandsch tandarts zijt, maar geen Nederlander. Dat wij, Nederlandsche tandartsen, zes jaar lang dezen hamer aan U hebben toevertrouwd, moge het bewijs zijn dat wij in Uw capaciteiten als zoodanig een niet gering vertrouwen hebben gesteld. Dat vertrouwen hebt gij niet beschaamd. Zes jaar achtereen hebt gij met grooten ijver en met opoffering van veel vrijen tijd de leiding van de Vereeniging op U genomen. Daarvoor zijn wij U dankbaar. Aangezien ik de laatste jaren Uw medebestuurder geweest ben, mag ik dat tevens zeggen namens de bestuursleden. Ik zeg U dank voor de wijze, waarop U niet alleen de algemeene vergaderingen, maar ook de bestuursvergaderingen hebt geleid. Wij behouden de herinnering aan veel gezellige uren die wij, als bestuursleden, samen hebben doorgebracht bij het beraaden, hoe wij de vergaderingen der Vereeniging het prettigst konden laten verlopen. Namens de geheele Vereeniging breng ik U dank voor al hetgeen gij in de afgelopen zes jaren hebt gedaan, en ook nu gij uit het Bestuur getreden zijt, houden wij ons voor Uwe verdere medewerking van harte aanbevolen. (Luid, langdurig applaus).

De Voorzitter: Verlangt thans nog iemand, iets in het midden te brengen in het belang van de Vereeniging?

De heer H a y e: In het Tijdschrift is eenige keeren een artikel verschenen over beroepseczeem. Ik wil daarover niet verder uitweiden, maar ik zou een vraag willen doen aan dr. de Groot.

Het is een feit dat de aanraking met formalin of novocain, wanneer men daarvoor geprepareerd is, eczeem te weeg kan brengen op de plaats van de huid, die geregeld met de stof in aanraking komt. Zelf heb ik dat meegemaakt. Ik ben van jongs af hoogst gevoelig voor eczeem. Bij mij is het dus geen beroepsziekte, maar werd het door het beroep alleen gestimuleerd. Ik ben er van af gekomen door vaccinatie en ik ben er anderhalf jaar absoluut af geweest. Een week geleden heeft een van de collega's mij het genoegen gedaan, mij een molaar te extraheeren en uit menschlievende overwegingen heeft hij dat gedaan na novocaine-injectie. Den volgenden dag had ik op de plaats, waar ik het meer gehad had, op het midden van de handpalm, plotseling eczeem.

Is daarvoor nu een andere verklaring te geven dan deze, dat ik de immuniteit die ik al dien tijd heb vastgehouden plotseling ben kwijt geraakt? Want, een plaatselijke irritatie is het niet geweest. Het zou toch erg toevallig zijn wanneer ik juist een dag na de injectie dat eczeem weer gekregen had.

De heer Bicknesen: Misschien heb je hem een hand gegeven! (Gelach).

De heer De Groot: Dat is een buitengewoon lastige vraag om dadelijk antwoord op te geven. Ik hoorde daar wel iets mompelen, wat zeer in de smaak schijnt te vallen, maar ik betwijfel of dat de oorzaak kan zijn geweest dat U het eczeem terug gekregen hebt.

De heer Haye: Ik kan daarop wel antwoorden. Volgens de theorie o.a. van Van der Valk zou het eczeem zijn een infectie van het sympathische zenuwstelsel. Toen ik daaraan leed is bij mij indertijd gevonden een overmaat van baccillen van Friedländer. Maar ik kan collega Bicknesen mededeelen dat ik het niet alleen gekregen heb in de rechterhand, maar ook in de linkerhand, waarmee ik dien collega zeker niet heb bedankt.

De heer De Groot: Naar aanleiding van dit geval mag ik misschien mededeelen dat de zuster Van den Akker buitengewoon zorgzaam is, dat geen vreemde stoffen aan haar vingers komen, niet alleen bacteriën; als zij een druppel novocaine aan haar vingers krijgt is zij onmiddellijk geïnfecteerd en krijgt zij eczeem. Dat komt telkens weer uit een daaruit blijkt toch wel, dat die novocaine een zekeren invloed heeft. Formalin heb ik al geheel geweerd. Eugenol, dat ook bezwaren kan opleveren, in een andere richting, komt zij niet aan, daarover gaat een andere zuster, zoodat zij alleen in aanraking moet komen met novocaine.

Het is zeer wel mogelijk, dat U een zekere overgevoeligheid hebt voor novocaine. Ik herinner mij een patiente die ik had voorgeschreven joodkali met een beetje kinine er in. Den volgenden dag kwam zij terug en zeide: U hebt mij kinine gegeven. Ik antwoordde: daar is niets van aan. Toen zeide zij weer: er zit toch kinine in, want ik heb eczeem gekregen aan mijn linkerduim en altijd als ik kinine inneem krijg ik eczeem aan mijn linkerduim. Ik zeide: U hebt gelijk en toen ik joodkali gaf zonder kinine is het eczeem niet teruggekomen. Er was dus overgevoeligheid voor kinine die zich uitte in eczeem op een duim. Dat geval vertoont groote overeenkomst met het Uwe, en dat kan U misschien eenige verlichting geven in uw lijden.

De heer Haye: Het is niet zoo groot, het zal wel weer wegtrekken.

De heer De Groot: Misschien zoudt U wel een candidaat zijn voor onderzoek in de eene of andere allergische kliniek.

De heer Göttlich: Mag ik nog even op dit geval terugkomen? Als ik goed begrepen heb heeft collega Haye eczeem gekregen nadat hij een injectie had ondergaan met novocaine. Dat is iets wat staat

naast het eczeem, dat een tandarts krijgen kan door het hanteeren van novocaine. Nu wilde ik vragen hoe het daarmede staat. Hebt U anders nooit last gehad van eczeem door het dagelijks gebruiken van novocaine? Wanneer U nu voor het eerst eczeem gekregen hebt doordat U zelf een injectie hebt ondergaan dan is dat geheel iets anders. Ik geloof niet dat wij die twee dingen onder één hoedje mogen vangen.

De heer H a y e: Daarom breng ik het juist te berde. Ik heb altijd een overgevoeligheid gehad voor eczeem en dat werd zeer sterk beïnvloed door het gebruik van novocaine. Daarom heb ik de ampullen geheel verlaten. Sindsdien ben ik er af en ik weet, dat ik bij aanraking met novocaine eczeem krijg. Maar nu is het toch wel typisch, terwijl ik de overgevoeligheid heb, dat ik bij een injectie in de kaak toch eczeem krijg aan de hand.

De heer D e G r o o t: Dat klopt, geloof ik, volkomen met het geval van de kinine, dat ik U noemde.

De V o o r z i t t e r brengt dank aan dr. Doubleday, voor zijn tegenwoordigheid en sluit onder dankzegging aan de aanwezigen om 3 uur de vergadering.

A. EDEL, secretaris.